

и страдания, на щастие и нещастие, на творчество и разрушение, презъ това време и то се скрило въ тъмненъ облакъ, за да не гледа повече мжкитѣ и кървавитѣ сълзи на злочеститѣ люде, предизвикани отъ бѣснитѣ жестокости на свирепия Ниазимъ.

Вжоржената орда спрѣла предъ голѣмитѣ порти на х Илия.

— Хаджи! Отвори порти! — извикалъ Ниазимъ.

Хаджията отворилъ.

Ниазимъ навлѣзълъ въ двора, скочилъ отъ коня си и се отправилъ къмъ чардака. Редомъ съ него, потъналъ въ мълчание, вървѣлъ х Илия. Ордата се настанила подъ стария вѣковенъ джбъ въ двора, готови за сѣчъ и грабежъ.

Ниазимъ седналъ на миндера и запушилъ.

Дълго и двамата мълчали.

— Е? До кога ще мълчимъ, хаджи? Кажи нѣщо де. Продумай. — казалъ Ниазимъ и злѣчно се усмихналъ.

— Въ ада не се говори, Ниазиме. Отъ него се чуватъ само стенания. Тамъ има думата само дяволътъ. — отвърналъ хаджията.

— Въ твоя домъ до сега не съмъ идвалъ. И зло не съмъ ти сторилъ.

Ти и селото не живѣте ли въ миръ?

— Не съмъ само азъ и не едно е селото на тази земя. Кървавата градушка, която се сипе върху нашитѣ селища, се сипе и върху менъ. Сълзитѣ на народа сж сълзи, що изтичатъ отъ моето сърдце. Неговата кръвь е и моя. Наистина, звездитѣ на небето не сж еднакви и еднакво не свѣтятъ, ала всички общо красятъ небето. И едно име носятъ: звезди. Сжщото е и тукъ на нашата земя. Нея ние красимъ. И едно име носимъ: Българи. Така е, Ниазиме.

Звездитѣ на тази земя сме ний и никой смъртенъ не може да ни угади, освенъ Безсмъртниятъ. Това, което си намислилъ, нѣма да бжде. Всички твои усилия ще се топятъ, като ледъ въ нашия вѣченъ огънь. — Така е егговорилъ х Илия на Ниазима, който следъ като се замислилъ малко, казалъ:

— Добре. Ще видимъ. И като го погледналъ съ очитѣ на изгладнѣлъ звѣръ, продължилъ: Великиятъ везиръ, твоятъ покровителъ, се пресели въ вѣчността. Нѣколко дни преди смъртъта си, той ми изпрати тази златна гривна съ поржка да я предамъ на твоята шерка. И той дочулъ за нейната хубостъ. Пише, че за моя вилаятъ, денемъ тя била слънце, а нощемъ — ясенъ месецъ. Искамъ самъ да я сложа на нейната ржка. Доведи я.

— Ако тази гривна е наистина пратена отъ везира, моето чадо ще я приеме, защото той бѣше човѣкъ. Ала ако тя е твоя и си намислилъ да послужи като примка. . . .

— Заклевамъ се, хаджи. Тази гривна е везирска. — прекъсналъ го Ниазимъ.

— Въ клетвата на човѣкъ безъ човѣщина азъ не вѣрвамъ, ала все пакъ ще я доведа, защото знамъ че ако самъ не сторя това, ще го сторишъ ти на сила. — Казалъ х Илия и излѣзълъ.

Ниазимъ се изправилъ и зачакалъ съ впитъ погледъ къмъ вратата, отъ дето е излѣзълъ хаджията.

Не следъ много Магда се появила на входа, заедно съ баща си.

Ниазимъ притаилъ дѣхъ И дълго той не свалялъ втренченъ погледъ отъ Магда. Настанало мълчание.

— Аллахъ! — извикалъ Ниазимъ съ погледъ отправенъ къмъ небесата. — Не е ли това знамение? И не чрезъ тази хубавица ли чертаешъ